

“Святительський чин”, Отці Церкви зображені тут на повний зріст, у верхній частині композиції збереглася мозаїка XI ст. Багатство відтінків кольорів, чистота малюнка роблять “Святительський чин” шедевром давньоруського монументального живопису. Огорнутий золотим сяйвом, лик святого

Київ

Климента суворий та скорботний, права рука святого звернута до глядача у жесті благословення*.

* Текст подаємо за збіркою наукових праць “Католицький щорічник”, опублікованих видавничим домом Університету “Києво-Могилянська Академія”. — Київ, 1996.

Ольга Фіщук

РЕЛІКВІЇ СВЯТОГО КЛИМЕНТА У КИЄВІ

Серед численних святинь Києво-Печерської лаври є двадцять п'ять мироточивих голів. Щоправда, лише про одну з них в історії церкви є деякі відомості — це голова Папи Римського Климента. Про інші нічого не відомо, хоч це ніскільки не применшує їх значення і святості. Адже мироточиві моші — одне з найбільш яскравих і очевидних чудес православ'я: з мертвої, сухої кістки точиться миро, яке, до того ж, має здатність зцілювати тяжкі недуги людей, які з вірою, любов'ю і почуттям глибокого покаяння вдаються по допомогу до святих.

Святе миро, як засвідчують аналізи зразків, нещодавно проведені вченими, це високоочищені масла з великим вмістом протеїну, аналогів яким не існує в природі: точити їх може тільки живий організм.

1988 року, майже одразу після того, як держава вирішила передати монахам в оренду частину приміщень і церков Києво-Печерської лаври, одна з прибиральниць музею помітила на підлозі фондового сховища жирні плями. Жінка доповіла про це начальству. Як же здивувалися музейні працівники, коли, відчинивши шафу, де зберігалися місткості із святими главами, вони побачили, що посудини вщерть наповнені миром, яке вже переливається через край. І це після довгих років зберігання без будь-яких ексцесів: адже святі глави припинили мироточіння ще в 1919 році — за три роки до закриття Лаври.

Після цієї події музей передав Церкві усі мироточиві святині, і тепер вони зберігаються в одній із ніш у дальніх печерах. Вони лежать у великих металевих чашах і скляних блюдах, куди скапує живлюща рідина. Раз на тиждень монахи збирають її. Як правило, наточується чверть великої посудини. Щодня в дальніх печерах опів на першу дня служиться молебень з акафістом якомусь святому, піс-

ля чого віруючих помазують елеєм, змішаним із святим миром.

Як розповів отець Григорій, нині із всіх глав безперервно мироточить тільки глава святого Климента, з інших лише час від часу скапує по краплині.

Св. Климент народився у першому віці після Різдва Христового і був молодшим сином у сім'ї знатних римлян, що належали до давнього царського роду. Досягши повноліття, юнак прийняв християнську віру і став одним із найближчих учнів апостола Петра. За ревну службу Богові Петро вивів Климента в сан єпископа, а в 91 році святий вже очолював Римську Церкву. Незважаючи на жорстокі переслідування з боку язичницької влади, Папа Римський Климент на вернув у віру багато людей. За це імператор Траян зіслав його в каменоломню неподалік від Херсонеса. (Ця місцевість нині знаходиться на околиці міста Севастополя в Криму).

Але й тут багато язичників приходило послухати проповідь св. Климента, а потім і хреститися. За рік у Херсонесі настільки зросла кількість християн, що вони побудували 75 церков. Довідавшись про це, Траян послав до св. Климента відомого своєю жорстокістю мучителя християн Авфідіана, щоб той змусив святого принести жертву ідолам. Після довгих мук Папа Климент залишився непорушно стійким у вірі. Тоді Авфідіан утопив святого в морі.

Після смерті Папи Климента віруючі довго благали Бога явити їм моші святого. Море розступилося, і люди, як по суші, змогли пройти до підводної печери, де упокоїлось тіло мученика. Так було протягом багатьох років у день пам'яті св. Климента.

Потім святиня довгий час залишалася недоступною. В IX віці на молитви багатьох священників і мирян в один із днів пам'яті рака (спеціальний гріб) з його мошами вийшла з води і була поміщена в одній із церков

Херсонеса. У цей день під час літургії серед молільників сталося багато чудодійних зцілень. Після того, як святий Володимир прийняв у Херсонесі хрещення, він забрав моші Папи Климента в Київ, де вони довгий час зберігалися в Десятинній церкві.

Історія не залишила нам свідчень про те, коли саме почала мироточити глава святого Климента, але це факт. Митрополит Петро Могила свого часу відзначав найбільш яскраві випадки зцілення з допомогою святих мошів, які мали місце в Києво-Печерській лаврі. Про один з них розповідає якийсь Олександр Музеля, лікар із Греції. Він багато чув про “Нетлінні тіла святих, які почивають у печерах, і не вірив, особливо коли йшла мова про сухі черепи, які точать миро”. Але якось влітку 1621 року він приїхав до Києва і відвідав Лавру. Приклавшись до мошів у печерах, паломник попросив тодішнього пещероначальника архимандрита Ісайю показати йому мироточиві глави. “Я взяв рукою голову з блюдця, — пише Олександр Музеля, — намагаючись побачити, чи нема в ній якоїсь хитрості, і повертав її увсібіч”. У цей час “О диво дивне! — тут же від сухої кістки вгорі на голові, де не було ніякого отвору, як із джерела, що високо б’є вгору, почало стікати святе миро. Не потроху, але сильно, так, що не тільки я, а всі хто там стояв, вжахнулися і розгубилися”. Монахи розповіли грекові, що звичайно миро не стікає так інтенсивно, і що сьогодні для нього, Музелі, Бог сотворив і явив таке диво.

Київ

СВЯТИЙ ВЕЧІР

Розірвалася нитка розлуки,
І роки розкотились намистом.
Хтось нечутно у шибку постукав,
Хтось узяв невидимий за руку, —
Веде в простір блакитно-імлістий.

Знаю, хтось на дорогах цих падав,
Спотикався об гостре каміння.
В небесах промениста лямпада
Аж до зір світляна колонада,
Аж до зір материнське терпіння.

Знаю, хтось виглядатиме сина
На причілку похилої хати.
А його, що — казали — загинув,
Я в діброві на чатах зустріну, —
Захистила Ісусова Мати.

Розірвалася нитка розлуки...
Святий Вечір у шибку постукав.

Ольга Лубська

РОНДЕЛІ ПРО СВЯТ-ВЕЧІР І ВОСКРЕСІННЯ

Співають хори благодійні
І світлі дзвони тишини.
Послання, ноче, з вишини,
Святого звершення у стайні!
У серці сходять зорі грайні,
І світять радістю вони.
Співають хори благодійні

І світлі дзвони тишини.
Кутя, хліби в куті осяйнім
І сіно запаху весни...
І віють подуви святні,
І віє чар святої тайни,
Співають хори благодійні.

Гнат Діброва